

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „НЕОФИТ РИЛСКИ”
5050 град Килифарево, община Велико Търново, улица Пенчо Цонев №2
тел.06114/2428; e-mail ouneofitriiski@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ:
ДИРЕКТОР
/Катя Саралиева/

ПРОГРАМА

**за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата и
учениците от уязвими групи за учебната 2022/2023 година, приета от
Педагогически съвет с Протокол № 8/07.09.2022 година**

I. УВОД

Програмата цели да начертае целите и задачите на работа за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи в ОУ “Неофит Рилски“. Насочена е към деца и ученици в риск, деца и ученици със специални образователни потребности, с хронични заболявания, увреждания, деца и ученици от малцинствен произход, деца и ученици, застрашени или жертва на насилие, настанени в институции, деца-бежанци, деца от различни етнически групи и с други идентифицирани нужди. Приобщаващото образование е насочено към премахване на всички бариери за учене и участие на всички деца от уязвими групи и предпазването им от изключване и маргинализация. Спецификата на приобщаващото образование налага прилагането на новаторска политика, критично осмисляне на постигнатото и творческо използване на добрите практики за развитие на човека, за утвърждаване на неговото достойнство.

Училищната програма се базира на:

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование
- Международна конвенция за правата на детето;
- Световна програма на ЮНЕСКО ”Образование за всички“;
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства;
- Закон за защита от дискриминация;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;

Основна цел: Осигуряване в училището на подкрепа за равен достъп до качествено образование и за развитие на потенциала на всеки ученик с цел неговата личностна, професионална и гражданска реализация в обществото.

- ✓ Постигането на тази цел изисква определяне на уязвимите групи деца и прилагане на разнообразни мерки, съобразени със спецификата на всяка от тях.
- ✓ На учениците в системата на училищното образование се предоставя обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.
- ✓ Подкрепата за личностно развитие се предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всеки ученик.

II. КОНЦЕПТУАЛНИ ОСНОВИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ, НА КОИТО СЕ БАЗИРА ПРОГРАМАТА

Приобщаващото образование представлява всеобхватен процес, който включва осигуряване на подкрепа и равни възможности за качествено образование, приемане индивидуалността на всяко дете, разнообразието от потребности на всички деца и включване на ресурси насочени към създаване на възможности за развитието и участието им във всички аспекти на живота в общността. Постигането на този стандарт изисква диференцирана грижа, педагогически подходи, съобразени с възрастовите и социалните промени, превенция и навременно систематизиране на наличната информация, за да се организира учебният процес, съобразно потенциала и силните страни на децата.

Училището работи за осъществяването на успешно приобщаващо образование като крачка по пътя за постигане на крайната цел – създаване на приобщаващо общество, което да позволи на всички деца и възрастни, независимо от пол, възраст и етническа принадлежност, наличие или отсъствие на нарушения в развитието, или с тежки заболявания да участват в живота на обществото и да имат своя принос.

Съгласно чл. 3 от ЗПУО „*образованието е национален приоритет и се гарантира чрез прилагането на следните принципи:*

- 1. единна държавна образователна политика за осигуряване правото на предучилищно и училищно образование;*
- 2. ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;*
- 3. равен достъп до качествено образование и приобщаване на всяко дете и на всеки ученик;*

4. *равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование;*
5. *запазване и развитие на българската образователна традиция;*
6. *хуманизъм и толерантност;*
7. *съхраняване на културното многообразие и приобщаване чрез българския език;*
8. *иновативност и ефективност в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на научна обосновааност и прогнозиране на резултатите от иновациите;*
9. *прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование;*
10. *автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;*
11. *ангажираност на държавата, общините и юридическите лица с нестопанска цел, работодателите, родителите и други заинтересовани страни и диалог между тях по въпросите на образованието.*

Посочва още, че приобщаващо образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

Раздел II от наредбата за приобщаващо образование определя:

ПРИНЦИПИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ:

1. *Гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище най-близо до неговото местоживееене и на правото му на качествено образование;*
2. *Гарантиране на достъпа на всяко дете или ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на обучението и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа;*
3. *Прилагане на диференцирани педагогически подходи в съответствие с интересите и стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;*
4. *Приемане и зачитане на уникалността на всяко дете и ученик – индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че детето или ученикът да развие максимално своя потенциал;*
5. *Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат при ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището;*

6. Системен и холистичен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища – управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата и учениците;

7. Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование – детската градина, училището, центърът за подкрепа за личностно развитие, детето, ученикът, семейството и общността;

8. Намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата и учениците в дейността на детската градина или училището;

9. Нетърпимост към дискриминациите нагласи и поведение и подготовка на децата и учениците за живот в приобщаващо общество;

10. Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на децата и учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

Системното и рационално организирано приобщаващо образование се основава на следните убеждения:

- ◀ подкрепа на самостоятелната активност на детето;
- ◀ активно участие в образователния процес;
- ◀ вариативност при организацията на обучението и възпитанието;
- ◀ партньорски отношения с родителите;
- ◀ динамично развитие на образователния модел в училище.

Съобразно с тези убеждения ученето се мотивира от различни потребности на децата, от познавателните им интереси, участие в игри и други продуктивни дейности. Колкото повече ученето се свързва с потребностите на децата, толкова участието им е мотивирано, по активно и плодотворно, а педагогическата подкрепа е по-ефективна. При приобщаващото образование детето/ученикът е субект на образователно-възпитателния процес и неговото личностно и индивидуално развитие са главни ценности в дейността на образователните институции. Субектната позиция на подрастващите в образованието се постига чрез личностно ориентирания подход, при който на обучаваните се отреждат водещи, а не подчинени позиции. Като център в образователните взаимодействия те могат да изказват мнения, да се самоорганизират, да вземат решения. Това положение коренно променя ролята на възрастния в живота на децата, при която възпитателните взаимодействия следва да се осъществяват умело, дискретно, чрез ползване на позитивни образователни модели, при които децата да се чувстват свободни, значими, защитени.

Приобщаващото образование акцентира на идеята личността на детето да е в центъра на цялата система, да се формират общочовешки ценности, да се постигне ясна структурираност, системност и технологичност на всички етапи от образованието. Това е продиктувано от убедеността, че личностно развитие може да се осъществи само в такава културно-образователна среда, която е способна да поражда личностен смисъл, да стимулира процесите на саморазвитие, да създава пространство за свобода, творчество,

самореализация и развитие. В приобщаващото училище/детска градина се работи с убеждението, че разликите между хората са нещо нормално и че процесът на обучение следва да се приспособява към образователните потребности на всички деца. Благосъстоянието на децата е първостепенна задача за приобщаващото образование, което се изразява в усещането за защитеност от дискриминация, принадлежност към училището или детската градина и ценностно отношение към всяко дете. В този контекст педагогическите взаимодействия с децата трябва да се осъществяват в атмосфера на позитивно приемане на различието и създаване на условия за развиване на потенциала на всяко дете и насочване към практики, които могат да осмислят живота му при спазване на принципите за равенство, справедливост и индивидуален подход.

III. НЕОБХОДИМИ УСЛОВИЯ И СУБЕКТИ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Културно-образователна среда за приобщаване

За осъществяването на успешно приобщаващо образование от съществено значение е оптималната организация, проектирането, създаването и поддържането на адекватна културно-образователна среда, която не само да осигурява емоционален комфорт на децата и учениците, но и да подкрепя и стимулира тяхното развитие. Културно-образователната среда е комплексно понятие, изразяващо единството на културата и образованието като взаимно допълващи се аспекти на социалния живот. От гледна точка на философията тя се приема като комплекс от материални и духовни компоненти, с които взаимодействат социалните субекти (индивид, група, общество) по посока на удовлетворяването на своите потребности и интереси, на създаването и развитието на нови духовни и материални ценности. Оптималната приобщаваща образователна среда е архитектурно достъпна и наситена със специализирано оборудване и технически средства. Средата е източник за психично развитие за децата. Тя им влияе много по-силно и непосредствено, отколкото на възрастните, и може да изпълни своите функции, ако е достъпна, отговаря на потребностите им, разширява начините за познание на света и личностно развитие. Ето защо приобщаването изисква създаване на културно-образователно пространство като среда, способстваща за личностно развитие на детето и ученика и изпълнена с личностно значимо съдържание, пораждащо у учащите се личностен смисъл при ученето, творчество и позитивни житейски перспективи. Тя е предпоставка за усвояването на ценностите и нормите на материалната и духовната култура от подрастващите, за реализиране на собствения им потенциал и творческото му развитие и обогатяване. За правилното функциониране на детето/ученика в образователната среда не е достатъчна само интелектуална ориентация, необходимо е и съответно емоционално отношение към заобикалящите го явления, за да може да се ръководи от него при вземането на решения за действие. Приобщаващата среда създава условия за учене заедно с другите, където учителите и учениците са една общност, където детето е център на системата и постоянно се насърчава активното му участие в ученето. Такава среда е приятелска, тя прави училището привлекателно и дава възможност не само децата и учениците да се обучават ефективно, но и учителите се развиват професионално. Тя създава възможности всички да бъдат заедно, да изграждат отношения, да създават приятелства, независимо от различията между тях.

Педагогическите специалисти

В разнообразната палитра от фактори, обезпечаващи образователното приобщаване, съществена роля има и отношението на педагогическите специалисти към децата и готовността им чрез комплексни и координирани грижи да им оказват адекватна подкрепа за развитие на наличния им потенциал и за преодоляване на техните обучителни, психологични, социални и физически затруднения.

Образователната подкрепа е неразделна част от приобщаващия процес и първостепенно задължение на педагогическите специалисти, защото тя е насочена към преодоляване на негативното влияние на фактори в средата, които могат да възпрепятстват активното участие на децата и тяхното учене, научаване и развитие. Педагогическите специалисти трябва да намерят най-ефективните начини за позитивно общуване и подкрепа, така че децата с различни способности и начини за взаимодействие и учене да могат да се включват пълноценно в образователния процес, да разбират и да участват. Те следва да умеят да променят задачите и да проявяват гъвкавост, когато определени изисквания са трудни за някои деца. Съвместното обучение на деца с различни способности и диференциацията на задачите са ключови инструменти за постигане качество на образованието на всички деца, което изисква педагогическите специалисти да използват и развиват комбинации от творчески стратегии за обучение и сътрудничество, защото със своето професионално поведение задават модели на отношение, които неизбежно се възпроизвеждат от децата и непдагогическия персонал. Основни действащи лица на приобщаването в образованието са компетентните учители. Те са педагогически подготвени и професионално ангажирани да изпълняват политиката на държавата за превенция на изключването. В тази програма включването на всички деца в образованието следва да бъде водещо начало в работата на всеки учител, чиято първостепенна задача е да разпознава обучителните и поведенческите трудности на децата, да взаимодейства с тях на различни нива, така че те да разбират познавателното съдържание и да участват в педагогическите взаимодействия. За тази цел учителите изследват потенциала на всяко дете, насочват го в положителна посока, създават условия, които улесняват обучението и допринасят за постигане на успех от обучаваните, проектират академичното и социалното им израстване. Насочеността към развитие в приобщаващото образование изисква педагозите да владеят и използват методи за активно учене и позитивно взаимодействие с децата и учениците, да създават и поддържат благоприятна среда за образование чрез максимално използване на силните страни на детето и ресурсите на всички участници и фактори в културно - образователното пространство. Това предполага педагозите да се запознаят с добри практики и работещи модели и технологии и да конструират свой собствен опит, като изпълняват отговорно функциите си в разпознаването и посрещането на индивидуалните образователни потребности на децата; да планират и работят в екип с другите професионалисти, да взаимодействат активно с местната общност. Това от своя страна налага своевременна и постоянна квалификация на учителите, повишаване на техния статут и стандарт на живот, активно съдействие и подкрепа за професионалното им развитие.

За осъществяване на успешно приобщаващо образование всички педагогически специалисти следва да усвоят и развият нови стратегии и специфични технологии на педагогическо взаимодействие, основаващи се на хуманно-личностния, холистичния, комуникативно-експресивния и креативния подход. Тези технологии на педагогическо взаимодействие следва да отразяват най-дълбоката същност и ключовата дума на съвременното образование – развитието, предоставящо възможности за овладяване от всички деца на подходящи за възрастта ключови компетентности като критерий за качеството и ефективността на образованието. Технологиите на педагогическо взаимодействие, адекватни за приобщаващото предучилищно образование, следва едновременно да отразяват многообразието на социалния и природния свят и да позволяват нужната гъвкавост на използването им, което да се отразява върху формите, методите и средствата на обучение, и да дадат възможност за участие на всички деца. В тези технологии активно да се използват разнообразни дейности и форми на активност за децата, като ролеви игри, говорене, слушане, движение, пеене, рисуване, драматични игри и инсценировки, конструиране, разглеждане на книги и картини, аудио- или видеоматериали и компютри, разходки и др. Центрираното върху детето педагогическо взаимодействие изисква още да се разшири използването на практическите действия на децата и учениците, основани на личния им опит, да се акцентира върху съвместната им дейност, като тя постепенно се развива и обогатява. Посочените дейности следва да въвличат емоционално децата и да превръщат процесите на общуване и на учене във вълнуващо и забавно преживяване. Технологиите на педагогическо взаимодействие се разгръщат в интерактивна образователна среда, която да активизира всяко дете да се развива самостоятелно и във взаимодействие с другите. Те са мощен инструмент за утвърждаване на правата на човека и насърчаване на толерантност към различието, чрез тях могат да се преодоляват културни, етнически, религиозни и други различия. Познавателното съдържание, включено в технологиите на педагогическо взаимодействие с децата от предучилищна и училищна възраст, следва да представя елементи от културната идентичност на децата, за да може да се развие като предпоставка за включване на деца от различни етноси и националности. Включването в обща образователна среда на деца и ученици с ментални, физически и сензорни затруднения изисква и специфични помощни средства, които им помагат да извършват ежедневни дейности и да решават учебни задачи. Помощните средства и технологии могат да бъдат от решаващо значение за приобщаването и на деца, невладеещи или слабо владеещи официалния език.

Сътрудничество със семейството и общността

Приобщаващото образование е немислимо без създаването и укрепването на двупосочни устойчиви връзки на образователната институция и семейството на основата на общия интерес за развитието на детето. Известно е, че на много семейства се налага да сменят училище или населено място, за да избегнат изключването, което понякога се основава на остарели правни документи, стратегии, нагласи и предразсъдъци, в основата на което е липса на ресурси и невъзможност за достъп. Родителите са били и продължават да бъдат важна движеща сила за приобщаващото образование. Тяхното мнение следва да се зачита и уважава, тъй като те най-добре познават децата си и най-много искат децата им да бъдат приети от педагогическите специалисти и от връстниците си, да имат приятели и да водят нормален живот. Те имат право да бъдат информирани, да участват активно, да присъстват, винаги да знаят какво се случва с техните деца в училището и когато е необходимо, заедно с учителя да оказват подкрепа на нуждаещите се деца. В този план логично се

налага изискването между родителите и педагогическите специалисти да има позитивни отношения, защото ефективно партньорство се случва, когато има сътрудничество, комуникация и най-вече доверие между родители и професионалисти. Най-добрите резултати в приобщаващото образование се постигат, когато семейството, образователната институция и обществеността работят заедно. Това без съмнение налага активно участие и на общността, защото тя създава най-общия контекст, в който живеят и учат децата. Приобщаването на всяко дете е в силна зависимост от всички хора, които живеят и работят в административния район, в който се намира образователната институция. Ценностите на семействата, обществените лидери и други членове на общността са важни за приобщаване на всички деца в образованието и за успеха им. Общността е най-добрият сътрудник при включване първо в образованието и впоследствие – в обществото. Ето защо насърчаването на взаимно поддържащи връзки между училищата и общностите е ценен ресурс за утвърждаване на приобщаващото образование. От особена важност е между образователните институции, семействата и общностите да се приеме и утвърждава принципът на партньорство, да се подобри сътрудничеството между тях и да се разшири обхватът на участниците и дейностите, насочени към популяризиране на идеите на приобщаващото образование като адекватен отговор на правата на децата, ликвидиране на дискриминацията и изключването.

IV. МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБЩА И ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ:

Мерки за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на учениците:

I. Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие

1. Ранно оценяване развитието на ученика и на риска от обучителни затруднения.
2. Определяне на необходимост от допълнителни подкрепа за ученици, които не владеят български език.
3. Оценка на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа.

II. Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в училището

1. Гарантиране участие и изява на всички ученици в училището.
2. Включване в дейности за ранно оценяване, с оглед превенция на обучителните затруднения.
3. Организиране на дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения, занимания по интереси, участие в проекти, програми, форуми и в други изяви.
4. Библиотечно-информационно обслужване.
5. Поощряване с морални и материални награди.

налага изискването между родителите и педагогическите специалисти да има позитивни отношения, защото ефективно партньорство се случва, когато има сътрудничество, комуникация и най-вече доверие между родители и професионалисти. Най-добрите резултати в приобщаващото образование се постигат, когато семейството, образователната институция и обществеността работят заедно. Това без съмнение налага активно участие и на общността, защото тя създава най-общия контекст, в който живеят и учат децата. Приобщаването на всяко дете е в силна зависимост от всички хора, които живеят и работят в административния район, в който се намира образователната институция. Ценностите на семействата, обществените лидери и други членове на общността са важни за приобщаване на всички деца в образованието и за успеха им. Общността е най-добрият сътрудник при включване първо в образованието и впоследствие – в обществото. Ето защо насърчаването на взаимно поддържащи връзки между училищата и общностите е ценен ресурс за утвърждаване на приобщаващото образование. От особена важност е между образователните институции, семействата и общностите да се приеме и утвърждава принципът на партньорство, да се подобри сътрудничеството между тях и да се разшири обхватът на участниците и дейностите, насочени към популяризиране на идеите на приобщаващото образование като адекватен отговор на правата на децата, ликвидиране на дискриминацията и изключването.

IV. МЕРКИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ОБЩА И ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА УЧЕНИЦИТЕ:

Мерки за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на учениците:

I. Ранно оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие

1. Ранно оценяване развитието на ученика и на риска от обучителни затруднения.
2. Определяне на необходимост от допълнителни подкрепа за ученици, които не владеят български език.
3. Оценка на индивидуалните потребности за предоставяне на допълнителна подкрепа.

II. Осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие в училището

1. Гарантиране участие и изява на всички ученици в училището.
2. Включване в дейности за ранно оценяване, с оглед превенция на обучителните затруднения.
3. Организиране на дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения, занимания по интереси, участие в проекти, програми, форуми и в други изяви.
4. Библиотечно-информационно обслужване.
5. Поощряване с морални и материални награди.

6. Кариерно ориентиране на учениците.
7. Изграждане на позитивен организационен и психологически климат, включително чрез психологическа подкрепа.
8. Предоставяне на логопедични консултации, като превенция на комуникативни и обучителни затруднения.
9. Изготвяне на анализ и оценка на индивидуалните потребности на учениците, с цел установяване на необходимост от допълнителна подкрепа.
10. Изготвяне на индивидуален план за действие в случаите на необходимост.
11. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.

III. Изграждане на позитивен психологически климат

1. Създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес.
2. Предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците.
 1. Организиране на дейности за превенция на агресията и мотивация за преодоляване на проблемното поведение.
 2. Прилагане на координирани и последователни усилия за осигуряване на благоприятна образователна среда и своевременно решаване на възникнали конфликти.
 3. Групова работа с ученици; кризисна интервенция.
 4. Поддържане на непрекъсната връзка и взаимодействие с родителите на учениците за справяне с проблемното им поведение и приобщаване към средата на училището.
 5. При случаи на неизпълнение на задълженията, оказани в ЗПУО, след изчерпване на всички механизми на въздействие се налагат санкции според конкретния случай.

Мерки за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата:

- I. **Оценяване на индивидуалните потребности на ученика за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие.**
 1. Издаване на заповед от директора за сформирание на Екип, който да изготви оценка на ученика.
 2. Изготвянето на оценката на индивидуалните потребности се извършва в съответствие с чл. 22 и чл. 187 от ЗПУО.

6. Кариерно ориентиране на учениците.
7. Изграждане на позитивен организационен и психологически климат, включително чрез психологическа подкрепа.
8. Предоставяне на логопедични консултации, като превенция на комуникативни и обучителни затруднения.
9. Изготвяне на анализ и оценка на индивидуалните потребности на учениците, с цел установяване на необходимост от допълнителна подкрепа.
10. Изготвяне на индивидуален план за действие в случаите на необходимост.
11. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.

III. Изграждане на позитивен психологически климат

1. Създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес.
2. Предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците.
 1. Организиране на дейности за превенция на агресията и мотивация за преодоляване на проблемното поведение.
 2. Прилагане на координирани и последователни усилия за осигуряване на благоприятна образователна среда и своевременно решаване на възникнали конфликти.
 3. Групова работа с ученици; кризисна интервенция.
 4. Поддържане на непрекъсната връзка и взаимодействие с родителите на учениците за справяне с проблемното им поведение и приобщаване към средата на училището.
 5. При случаи на неизпълнение на задълженията, оказани в ЗПУО, след изчерпване на всички механизми на въздействие се налагат санкции според конкретния случай.

Мерки за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата:

- I. **Оценяване на индивидуалните потребности на ученика за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие.**
 1. Издаване на заповед от директора за сформирание на Екип, който да изготви оценка на ученика.
 2. Изготвянето на оценката на индивидуалните потребности се извършва в съответствие с чл. 22 и чл. 187 от ЗПУО.

3. Оценката на индивидуалните потребности се извършва от следните специалисти: психолог, логопед и ресурсен учител, в зависимост от конкретния случай
4. Оценката на индивидуалните потребности се извършва в срок от един до три месеца от началото на учебната година, при установяване на такава необходимост
5. Оценката се извършва съобразно определена рамка за оценка на индивидуалните потребности.
6. При несъгласие с оценката, родителят има право да подаде заявление до Директора на Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование /РЦПППО/ за повторна оценка на индивидуалните потребности.
7. При несъгласие на родителя за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие, директорът на училището писмено уведомява съответния отдел за закрила на детето с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето.
8. Допълнителна подкрепа за личностно развитие се осигурява и предоставя съгласно план за подкрепа на детето, след извършена оценка на индивидуалните потребности на детето.

II. Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие в училището

1. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигурява от училището.
2. Допълнителната подкрепа за личностно развитие се реализира чрез план за подкрепа на ученика.
3. Училището предоставя условия за равен достъп до образование, чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда.
4. Училището изгражда при необходимост специализирана подкрепяща среда.
5. Училището предоставя достъпни средства за информация и комуникация.
6. Училището осигурява необходимите педагогически специалисти за допълнителна подкрепа.
7. Училището осигурява възможност за гъвкава и динамична организация на средата, според различните потребности на децата.
8. Училището осигурява при необходимост специализирани учебни програми.
9. Училището осъществява подкрепа за преход между отделните етапи, степени на образование на учениците в системата на училищното образование.

III. Екип за подкрепа за личностно развитие на ученика в училището

1. Екипът за подкрепа за личностно развитие се създава със заповед на директора за конкретно дете със СОП, с изявиени дарби или в риск за всяка учебна година.
2. В екипа участват: психолог, логопед, ресурсен учител/специален педагог, както и други специалисти, според индивидуалните потребности на детето.

3. Екипът осъществява дейностите по допълнителната подкрепа за личностно развитие на детето.
4. Екипът за подкрепа за личностно развитие изготвя два пъти годишно доклад до Директора, съдържащ оценка за развитието на ученика, за постигнатите цели и за резултатите от обучението, за използваните педагогически средства и методи на работа.
5. Директорът на детската градина или училището изпраща копие от протокола с оценката и решението на екипа за подкрепа за личностно развитие за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето или ученика със специални образователни потребности в регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование в 3-дневен срок от извършването на оценката за одобряване на предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности.

	Оперативни цели	Дейности	Срок за изпълнение	Очаквани резултати	Отговорник	Забележка
1.	Определяне на координатор за осигуряване на подкрепа за личностно развитие	Организира и координира процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с обучителни трудности, деца в риск, надарени деца и др.	Учебната 2022/2023 година	Подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП и обучителни трудности, деца в риск, надарени деца и др.	Директор	
2.	Създаване на екип за подкрепа на личностно развитие за всяко дете или ученик в случай на необходимост от предоставяне на допълнителна подкрепа	Екипът: - Идентифицира силните страни на ученика, затрудненията, свързани с развитието, обучението и поведението му, както и причините за тяхното възникване; - Извършва оценка на индивидуалните потребности на ученика; - Изготвя и реализира план за подкрепа;	Учебната 2022/2023 година	Оказване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици: - със специални образователни потребности; - в риск; - с изяви дарби;	Директор	

		<ul style="list-style-type: none"> - Извършва наблюдения и оценка за развитие на всеки конкретен случай; - Изпълнява и други функции, предвидени по държавния образователен стандарт за приобщаващото образование. 		- с хронични заболявания.		
3.	Осигуряване на специалисти спрямо индивидуалните потребности на децата и учениците	Назначаване на психолози, логопед	Учебната 2022/2023 година	Оказване на психологическа подкрепа, логопедична терапия, рехабилитация и консултации	Директор	
4.	Осигуряване на ресурсно подпомагане в рамките на училището	Възлагане на часове на ресурсни учители, които да провежда ресурсното подпомагане и да са на разположение в училището	Учебната 2022/2023 година	Повишени резултати от обучението на учениците със СОП и обучителни трудности	Координатор	
5.	Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие	<ul style="list-style-type: none"> - Осъществяване на екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти; - Кариерно ориентиране на учениците; - Осъществяване на занимания по интереси; - Грижа за здравето; - Поощряване с морални и материални награди; - Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; - Превенция на обучителните затруднения; - Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; - Изготвяне на план за подкрепа на детето или ученика; - Допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; - Консултации по учебни предмети и допълнителни консултации по учебни 	Учебната 2022/2023 година	Създаване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията на децата и учениците.	Директор Координатор Учители Педагогически специалисти	

		<p>предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Логопедична работа с учениците; - Психологическа подкрепа. 				
6.	<p>Идентифициране на деца и ученици, които се нуждаят от допълнителна подкрепа</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Анализ на информацията и наблюденията на обучението и развитие на всяко дете; - Оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците. 	<p>Учебната 2022/2023 година</p>	<p>Регистриране на деца и ученици, на които ще се оказва допълнителна подкрепа</p>	<p>Координатор, класни ръководители, специалисти</p>	
7.	<p>Изграждане на позитивен психологически климат в училищната среда</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Тренинги за екипна работа и групова сплотеност; - Оказване на диференцирана грижа за всички деца и ученици, създаване на доверие, сигурност и защита; - Отбелязване на Ден на толерантността; - Предоставяне на методическа помощ на учителите за превенция на насилието и за преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците; - Организиране на дейности за превенция на агресията и мотивация за преодоляване на проблемното поведение; - Групова работа с ученици кризисна интервенция; - Поддържане на непрекъсната връзка и взаимодействие с родителите на учениците за справяне с проблемното им поведение и приобщаване към средата на училището; - Организиране на „Дни на отворените врати“. 	<p>Учебната 2022/2023 година</p>	<p>Създаване на условия за сътрудничество, ефективна комуникация и отношения между всички участници в образователния процес.</p>	<p>Директор Учители Педагогически специалисти</p>	

8.	Активно съдействие и подкрепа за професионално развитие на педагогическите специалисти	<ul style="list-style-type: none"> - Осигуряване на допълнителна квалификация на учителите и педагогическите специалисти за работа в мултикултурна образователна среда, включително за преподаване на български език на деца, за които той не е майчин; - Запознаят с добри практики и работещи модели и технологии. 	Учебната 2022/2023 година	Компетентни учители и педагогически специалисти професионалисти, които да взаимодействат активно с местната общност.	Директор	
9.	Развитие на силни страни и творчески умения на деца и ученици	Включването на деца и ученици от уязвимите групи в извънкласни и извънучилищни дейности, кръжоци, ателиета, клубове и др.	Учебната 2022/2023 година	Осмисляне на свободното време и развиване на личностния потенциал на децата и учениците	Учители и учители в ЦДО	
10.	Стимулиране на личностни изяви на деца и ученици от уязвими групи	Участието на деца и ученици от уязвими групи в състезания, конкурси и олимпиади Организиране на конкурси Индивидуална работа с деца от уязвими групи Проектно ориентирано обучение на деца и ученици със СОП	Учебната 2022/2023 година	Развиване на личностния потенциал на децата и учениците Повишаване на резултати от обучението	Учители	

11.	<i>Приобщаване на родители в училището и успешно партниране</i>	<i>Организиране и провеждане на беседи, тренинги и дискусии с родителите Създаване на родителски клубове, настоятелства</i>	<i>Учебната 2022/2023 година</i>	<i>Активно участие на родителите в училищния процес</i>	<i>Директор Учители Педагогически специалисти</i>	
-----	---	---	----------------------------------	---	---	--

V. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани в осъществяването ѝ. Всички участници в образователния процес трябва да бъдат еднакво отговорни за постигането на поставените цели. Програмата е документ, подлежащ на непрекъснато допълване и обогатяване на заседания на Педагогическия съвет на ОУ "Неофит Рилски".